

**Приручник
за контролоре**

**председнички
избори 2017.**

ДОСТА
ЈЕ БИЛО

KONTAKT

kontrolori@dostajebilo.rs

dostajebilo.rs

Уважени контролори,

Пред вама се налази кратак преглед правила о раду чланова бирачког одбора за предстојеће председничке изборе који ће се одржати у недељу, 02. априла 2017. године. Ова брошура ће вам олакшати преглед свих права и обавеза које поседујете као контролор, као и нужне кораке које морате преузети током дана избора. Функција контролора је од изузетног значаја за изборни процес, као и за развој и одбрану демократије. Од увођења вишестраначја имамо небројене примере флагрантног манипулисања овим процесом, зато је важно да се овој теми истински посветимо. Пред вама је велики посао и ваша улога у овим изборима је врло важна. Проучите ову брошуру и уз едукацију коју ће покрет *Доста је било* организовати, бићете спремни да заједно осигурамо регуларност ових избора.

***ИЗБОРЕ НЕ ОДЛУЧУЈУ САМО ОНИ КОЈИ ГЛАСАЈУ,
ИЗБОРЕ ОДЛУЧУЈУ ОНИ КОЈИ БРОЈЕ ГЛАСОВЕ!***

1

ДАН ПРЕ ИЗБОРА

- 1 Преузмите своје решење о именовању за члана бирачког одбора.
- 2 Позовите телефоном свог пара са бирачког места и договорите се о распореду током изборног дана. **Обавезно** се оба контролора појављују на почетку смене, као и на крају смене.
- 3 Састав бирачког одбора: стални састав (председник, заменик, два члана и њихови заменици), проширени састав (члан и заменик испред сваког кандидата за председника). Сви чланови бирачког одбора, без обзира на њихову функцију имају **потпуно једнака права!** То значи да приликом гласања и доношења одлука, право гласа имају сви чланови. Председник бирачког одбора (најчешће представник најјаче странке) је одговоран за спровођење избора на том бирачком месту и може кривично да одговара за кршење изборне процедуре.

2

ДАН ИЗБОРА

- 1 Окупљате се са осталим колегама на бирачком месту најкасније до 6 часова ујутро.
- 2 Понесите решење о именовању и лични документ (лична карта, пасош, возачка дозвола) и тиме потврдите своје чланство у бирачком одбору.
- 3 Без обзира што су ту ваши политички опоненти, ми ћемо показати највиши ниво професионалности и колегијалности јер тако показујемо да смо од самог почетка на висини нашег задатка.

3

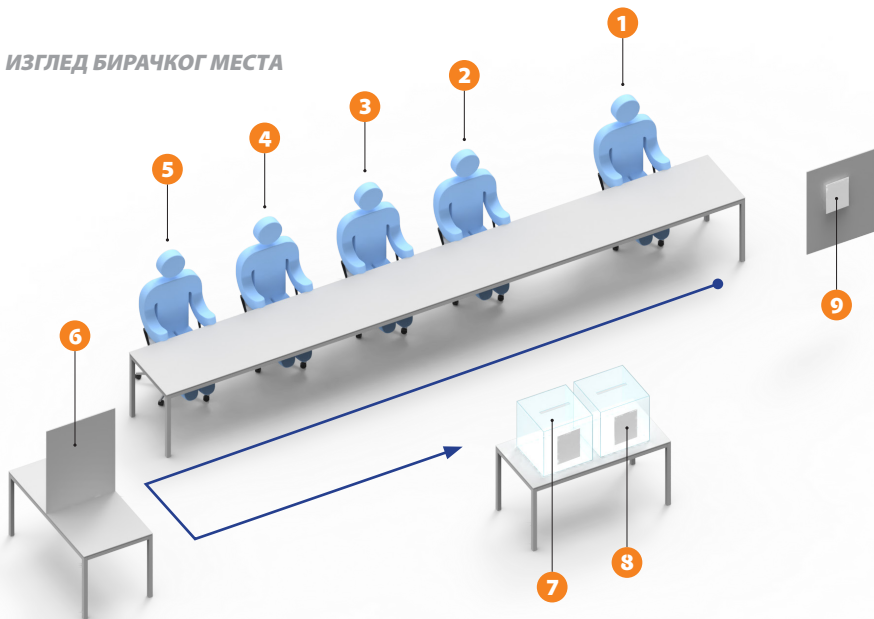
ИЗГЛЕД БИРАЧКОГ МЕСТА

Осмотрите околину вашег бирачког места, забрањена су страначка обележја у кругу од 50 метара (графити, плакати, билборди). Уколико сте председник бирачког одбора дужни сте да уклоните сав пропагандни материјал или да обавестите надлежне органе из комуналне службе, а као члан бирачког одбора, ваша је дужност да потсетите председника на ту обавезу.

Бирачко место треба организовати по принципу једносмерне улице – да не би било задржавања нити гужве. Најбољи распоред задужења је следећи – на улазу се налази члан бирачког одбора **1** који УВ лампом проверава да ли је лице већ гласало, до ње/њег налази се члан бирачког одбора **2** који проверава лични документ и који ради ефикасности, диктира податке члану бирачког одбора до себе који води бирачки списак **3**; када се утврди да ли се лице налази у бирачком списку, потписује се поред свог имена у бирачком списку и од следећег члана бирачког одбора **4** преузима листиће за гласање; следећи члан бирачког одбора спрејом обележава гласаче **5**; паравани за гласање **6** треба да буду у таквом положају да обезбеђују тајност гласања (иза њих не сме да буде огледала и стакла); гласачке кутије **7** треба да буду постављене тако да сваки члан бирачког одбора може да има преглед на њих; један гласачки листић **8** треба бити залепљен на гласачку кутију; број, назив бирачког места и збирне изборне листе **9** треба да буду видно истакнути и на улазу у бирачком месту.

4

ИЗГЛЕД БИРАЧКОГ МЕСТА

ОТВАРАЊЕ БИРАЧКОГ МЕСТА И ТОК ГЛАСАЊА

- 1 Пре почетка гласања обавезно је утврдити тачан број гласачких листића који је стигао у изборном материјалу (тај број не сме да буде мањи од броја уписаних бирача у бирачки списак, уколико јесте, то се уноси у записник).
- 2 Бирачко место се отвара у 7 часова ујутро. У случају кашњења, у записнику се констатује у које време је отворено.
- 3 Бирачки одбор попуњава **контролни листић**, а први бирач (који не сме бити члан тог одбора) га потписује и убацује у кутију са својим гласачким листићем након што га је попунио, а кутија се тада печати.
- 4 Чланови бирачког одбора не смеју да сугеришу бирачима за кога да гласају током гласања
- 5 Лице може гласати ако има **личну карту**, или **пасош** или **возачку дозволу**. Сваки други документ није валидан на бирачком месту!
- 6 Лице има право да гласа само уколико је уписано у бирачки списак; на дан избора није дозвољено додатно уписивање у бирачки списак; грађани добијају позиве за гласање које нису обавезни да понесу са собом на гласање, али могу бити од помоћи ради бржег налажења у бирачком списку.

- 7** Гласачки списак може да не заврши у кутији, али у том случају забележите то у записник.
- 8** Уколико дође до прекида гласања и ако траје дуже од једног сата, обавезно га надокнадити и унети у записник.
- 9** Приликом идентификације бирача обратите пажњу на јединствени матични број грађана (ЈМБГ) – уколико је дошло до грешке у једној цифри, или су две цифре пермутоване – бирачу се гласање дозвољава; уколико је разлика у цифрама већа, бирач не може да гласа.
- 10** Није дозвољено гласање за другу особу, ма који документ приложио за то!
- 11** Уколико је бирач лице са одређеним хендикепом и ако је потребна асистенција приликом гласања – пратилац је дужан да тој особи јасно прочита списак кандидата и заокружи број које лице каже. Уколико је лице без пратиоца, помоћ приликом гласања не сме да јој пружи ниједан члан бирачког одбора, а препорука је да се сачека следећи бирач и замоли да помогне особи са хендикепом.

- 12** Лица која су спречена да гласају, а желе да то ураде, пријављују се бирачком одбору до 11 часова. Бирачки одбор формира комисију од три члана (представника различитих кандидата), који посећују бирача у његовом дому. Процедура је следећа: утврђује се да ли је захтев благовремен и оправдан – да ли је лице уписано у бирачки списак – попуњава образац потврде о бирачком праву за гласање ван бирачког места – чланови комисије имају обавезу да са собом понесу спреј, УВ лампу, гласачки листић, збирну изборну листу, потврду о изборном праву за гласање ван бирачког места и коверат у који се ставља бирачки листић који се након тога печатира. Када се чланови комисије врате на изборно место отварају коверат пред свим члановима и заокружују га на бирачком списку и убацују листић у кутију. Ако не постоји потврда о изборном праву за гласање ван бирачког места или ако није потписано – констатује се да гласач није гласао.

- 13** Униформисана лица немају права да улазе на бирачко место (чак ни да гласају), нити да се приближавају пречнику од 50 метара око бирачког места, осим у случају интервенције одређеног инцидента и ако је у питању лице на одслужењу војног рока, а у том случају морају поседовати извод из бирачког списка где су војници уписани и имају право да гласају у униформи.
- 14** Употреба мобилних телефона је забрањена на бирачком месту, она важи како за чланове бирачког одбора, тако и за бираче.
- 15** Конзумирање алкохола је најстроже забрањено.
- 16 У 20 часова се затвара бирачко место** – бирачима који су се у том тренутку нашли на бирачком месту се дозвољава да гласају, након тога просторије се закључавају.

Одавде креће најважнији аспект посматрања избора а то је бројање гласова и контролисање могућих махинација. Неопходно је бити врло концентрисан и обраћати пажњу на детаље, не дозволите да било шта прође без вашег будног ока.

- 1** Најпре се утврђује број неупотребљених гласачких листића – они који нису издати гласачима, они се пакују у посебну коверту и печате, а на коверти мора да буде назначено да су неупотребљени гласачки листићи.
- 2** Следеће је утврђивање броја бирача који су гласали на основу бирачког списка – посебно водити рачуна да поред сваког заокруженог бирача у бирачком списку стоји и његов потпис, осим у случају гласања од куће.
- 3** **Број неупоребљених гласачких листића + Број изашлих бирача треба да буде једнак броју примењених листића.**
- 4** **Кутију** преврните на велику површину и усредсредите пажњу на могућност било које манипулације (препорука је да сви присутни заврну рукаве, да се уклоне хемијске оловке, да листићи не падну на под). Након тога извадите контролни листић из ње, па разврставајте важеће од неважећих листића.

- 5 Неважећи:** су они листићи на којима је заокружено више редних бројева кандидата; празни листићи; листићи на којима се не може јасно утврдити воља бирача. Ова категорија листића се посебно пребројавају и стављају у посебан коверат који се печатира.
- 6 Важећи:** су они листићи на којима је јасно и недвосмислено исказана воља бирача (заокружен или обележен један редни број кандидата). Затим се разврставају по именима кандидата за председника Републике. Коначно, листићи за сваког кандидата се изброје и ставе у посебан коверат који се печати.
- 7** У случају да на листићу стоји јасна воља бирача, а поред тога постоји неки цртеж или натпис – сматра се да то не мења вољу бирача.
- 8** Урадите још једну контролу: утврђен број гласачких листића у кутији (важећи листићи и неважећи = употребљени листићи) може бити једнак броју, односно мањи од броја бирача уписаних у тој изборној јединици.
- 9** Уколико приликом отварања кутије није пронађен контролни листић или је број гласачких листића већи од броја бирача који су гласали (они који су заокружени у бирачком списку, уз потпис), гласање се на том бирачком месту понавља, бирачки одбор се распушта и именује нови.

Дошли смо до краја нашег веома одговорног посла! У прилогу овог Приручника за контролоре можете видети изглед састављеног записника у коме се уносе сви важни подаци о току гласања на бирачком месту. Записник се прави у 6 примерака – први се доставља општинском радном телу, други се истиче на бирачком месту на јавни увид грађана, преостала четири примерка се дају члановима бирачког одбора чији су кандидати освојили највише гласова. Преостали подносиоци листа кандидата имају право да у року од 12 сати од достављања изборног материјала општинском радном телу добију оверену фотокопију записника са бирачког места. Уколико је листа „Саша Радуловић“ међу прва 4 по броју освојених гласова – обавезно узмите примерак записника.

ЗАПИСНИК
О РАДУ БИРАЧКОГ ОДБОРА НА СПРОВОЂЕЊУ ГЛАСАЊА
И УТВРЂИВАЊУ РЕЗУЛТАТА ГЛАСАЊА
ЗА ИЗБОР ПРЕДСЕДНИКА РЕПУБЛИКЕ

1. Бирачки одбор за бирачко место број 16, МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА "ЗАПАДНИ БРАТАР"
(назив бирачког места)

у општини / граду / заводу за извршење заводских санкција / страног држави

САВСКИ ВЕНАЦ, БЕОГРАД, СРБИЈА

(назив општине / града / завода / стране државе)

састао се на дан 02.04. 2017. године, у 06 часова.
(дан и месец) (време)

- 1.1. Присутни су следећи чланови и заменици чланова бирачког одбора:

(председник бирачког одбора читко уписује имена чланова и заменика чланова бирачког одбора који су присутни приликом отварања бирачког места)

ПЕТАР ПЕРИЋ, ИВАН ИВАНОВИЋ, СТЕВАН СТЕВАНОВИЋ,
ЖАРКО ЖАРКОВИЋ, ГОРАН ГОРАНОВИЋ, МАРКО МАРКОВИЋ

2. Пре отварања бирачког места, бирачки одбор је проверио и утврдио:

- 2.1. да на бирачком месту и на удаљености до 50 метара од бирачког места нема истакнутих ознака кандидата за председника Републике, симбола политичких странака и другог изборног пропагандног материјала,
 2.2. да је просторија у којој ће се гласати уређена сагласно закону и да је обезбеђена тајност гласања,
 2.3а да је од **радног тела / координатора Републичке изборне комисије** примљен потпун и исправан изборни материјал који је потребан за спровођење гласања на бирачком месту.
 2.3б да је од **радног тела / координатора Републичке изборне комисије** примљен изборни материјал, чијом провером је утврђено да недостаје: _____

о чему је бирачки одбор одмах обавестио **радно тело / координатора Републичке изборне комисије**¹.

3. Бирачки одбор је бирачко место отворио у 07 часова.

4. Бирачки одбор је проверио исправност гласачке кутије у присуству бирача који је први дошао

¹ Уколико је утврђено да недостаје одређен број гласачких листића или нису на броју сви примерци записника о раду бирачког одбора, бирачки одбор треба да отвори бирачко место, а недостајући материјал ће добити у току гласања.

на бирачко место СТЕФАН СТЕФАНОВИЋ, уписаног у извод из
(име и презиме првог бирача)

бирачког списка за гласање на изборима за председника Републике под редним бројем 23.

Пошто је утврђено да је гласачка кутија исправна и празна, контролни лист, који су потписали чланови бирачког одбора и бирач који је први дошао на бирачко место, убачен је у гласачку кутију, која је одмах запечаћена у присуству првог бирача, након чега је почело гласање.

5. Уз помоћ другог лица (помагача) гласало је 0 бирача, уписаних у извод из бирачког.
(број)
списка под редним бројевима _____, од чега:

- _____ слепих лица,
- _____ лица са другим видовима инвалидитета,
- _____ неписмених лица.

6. Ван бирачког места гласало је 0 бирача, уписаних у извод из бирачког списка под
(број)
редним бројевима _____, од чега:

- _____ лица која нису могла да дођу на бирачко место из здравствених разлога,
- _____ лица са инвалидитетом,
- _____ немоћних старих лица.

7а Гласање се све време одвијало у потпуно реду.

7б За време гласања десило се:

(Навести догађаје који су били од утицаја на гласање, а нарочито разлоге и трајање евентуалног прекида гласања. Шири опис, уколико је потребан, дати у посебном прилогу који је саставни део овог записника)

8а На бирачком месту нису били присутни домаћи и/или страни посматрачи.

8б На бирачком месту били су присутни домаћи и/или страни посматрачи следећих организација:

9. Бирачко место је затворено и гласање закључено у 20 часова.

10. После затварања бирачког места, бирачки одбор је приступио утврђивању резултата гласања на следећи начин:

- 10.1. утврдио је број неупотребљених гласачких листића;
- 10.2. утврдио је укупан број бирача који су изашли на изборе, пребројавањем заокружених редних бројева у изводу из бирачког списка, евентуалном списку накнадних промена у бирачком списку и посебном изводу из бирачког списка;
- 10.3. отворио је гласачку кутију, у којој ЈЕ ПРОНАШАО – НИЈЕ ПРОНАШАО контролни лист;
(заокружити одговарајућу опцију)
- 10.4. утврдио је укупан број бирача који су гласали, пребројавањем гласачких листића који су се налазили у гласачкој кутији;
- 10.5. приступио је одвајању важећих гласачких листића од неважећих и утврдио број неважећих гласачких листића;
- 10.6. утврдио је број важећих гласачких листића и број гласова који је добио сваки кандидат за председника Републике.
11. После пребројавања, неупотребљени гласачки листићи, неважећи гласачки листићи и важећи гласачки листићи стављени су у посебне коверте које су потом запечаћене.

12. РЕЗУЛТАТИ ГЛАСАЊА НА БИРАЧКОМ МЕСТУ БРОЈ 16
У ОПШТИНИ / ГРАДУ / ЗАВОДУ ЗА ИЗВРШЕЊЕ ЗАВОДСКИХ САНКЦИЈА / СТРАНОЈ ДРЖАВИ

(назив општине/града/завода/стране државе)

СУ СЛЕДЕЋИ:

12.1.	УКУПНО УПИСАНИХ БИРАЧА: (према изводу из бирачког списка, евентуалном списку накнадних промена у бирачком списку и евентуалном посебном изводу)	326
12.2.	БРОЈ ПРИМЉЕНИХ ГЛАСАЧКИХ ЛИСТИЋА:	326
12.3.	БРОЈ НЕУПОТРЕБЉЕНИХ ГЛАСАЧКИХ ЛИСТИЋА:	156
12.4.	БРОЈ БИРАЧА ИЗАШЛИХ НА ИЗБОРЕ: (заокружени редни бројеви у изводу из бирачког списка, евентуалном списку накнадних промена у бирачком списку и евентуалном посебном изводу)	170
12.5.	БРОЈ БИРАЧА КОЈИ СУ ГЛАСАЛИ: (број гласачких листића у гласачкој кутији)	170
12.6.	БРОЈ НЕВАЖЕЋИХ ГЛАСАЧКИХ ЛИСТИЋА:	6
12.7.	БРОЈ ВАЖЕЋИХ ГЛАСАЧКИХ ЛИСТИЋА:	164

12.8.	БРОЈ ГЛАСОВА КОЈИ ЈЕ ДОБИО СВАКИ ОД КАНДИДАТА ЗА ПРЕДСЕДНИКА РЕПУБЛИКЕ:
-------	--

Редни број	Име и презиме кандидата	Назив предлагача кандидата	Број гласова који је добио кандидат
1.	АЛЕКСАНДАР ВУЧИЋ	СРПСКА НАПРЕДНА СТРАНКА	101
2.	САВА РАДУЛОВИЋ	ПОКРЕТ ДАСТА ЈЕ БИЛО	30
3.	САВА ЈАНКОВИЋ	НЕЗАВИСНИ КАНДИДАТ	26
(Навести све кандидате и њихове предлагаче према редоследу кандидата на гласачком листићу)			

13а Чланови бирачког одбора НИСУ ИМАЛИ примедбе на поступак спровођења гласања на бирачком месту.

13б Примедбе на поступак спровођења гласања на бирачком месту имали су следећи чланови бирачког одбора: ГОРАН ГОРАНОВИЋ

(примедбе навести у посебном прилогу који је саставни део овог записника)

14. Закључено је да се први примерак овог записника, са изборним материјалом, одмах достави радном телу / координатору Републичке изборне комисије за шта су одређени председник и следећи чланови бирачког одбора: ПЕТАР ПЕРИЋ, ИВАН ЧИАНОВИЋ, СТЕВАН СТЕВАНОВИЋ

15. Бирачки одбор је други примерак овог записника одмах истакао на бирачком месту, а по један примерак овог записника је уручен представницима предлагача четири кандидата који су освојили највећи број гласова на бирачком месту, и то:

15.1. ПЕТАР ПЕРИЋ Petar Perić
(име и презиме и потпис члана бирачког одбора у проширеном саставу)

15.2. ИВАН ИВАНОВИЋ Ivan Ivanović
(име и презиме и потпис члана бирачког одбора у проширеном саставу)

15.3. СТЕВАН СТЕВАНОВИЋ Stevan Stevanović
(име и презиме и потпис члана бирачког одбора у проширеном саставу)

15.4. ЖАРКО ЖАРКОВИЋ Jarko Jarković
(име и презиме и потпис члана бирачког одбора у проширеном саставу)

16. Бирачки одбор је са радом завршио 02.04. 2017. године у 22 часова.
(дан и месец)

БИРАЧКИ ОДБОР:

(имена и презимена уписивати читко, штампаним словима)

1. ПЕТАР ПЕРИЋ Petar Perić
(име и презиме и потпис председника, односно заменика председника бирачког одбора)

2. ИВАН ИВАНОВИЋ Ivan Ivanović
(име и презиме и потпис члана, односно заменика члана бирачког одбора)

(Навести све чланове бирачког одбора, као под 2)

ДОДАТНЕ НАПОМЕНЕ

Ови избори ће бити технички опремљенији тако што ће сваки контролор имати на располагању апликацију за контролоре где ће уносити податке са изборног места да бисмо објединили статистику релативно брзо након затварања бирачких места.

Сваки контролор ће имати предочен број телефона на који ће се јављати и од ког ће добијати све информације. Предочено ће бити када се прави пресек стања током дана да бисмо утврђивали излазност и да ли постоје одређене неправилности на које можете да нам скренете пажњу.

У име покрета *Доста је било* желимо да Вам се захвалимо што нам поклањате поверење и што нам излазите у сусрет тако што ћете чувати гласачке кутије испред нашег покрета. Ми ћемо се трудити да оправдамо поверење које сте нам дали тиме што ћемо и даље заговарати транспарентност процеса, једнак третман за све грађане и увођење реда у систем, а предуслов за све то је да што мање гласова страда на овим изборима. До победе!

**САША
РАДУЛОВИЋ**

ЗА ПРЕДСЕДНИКА СРБИЈЕ

контакт

kontrolori@dostajebilo.rs

dostajebilo.rs